

Тернопільський національний економічний університет

Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

3

«Економічної теорії»

на тему:

**«Макроекономічний аналіз участі України в
інтеграційних об'єднаннях»**

Студентки 2 курсу ЕПП-21 групи

Напряму підготовки «Економіка та правління»

Лисик Н.В.

Керівник : к. е. н., старший викл. Чирак І.М.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

ОцінкаECTS _____

Члени комісії _____

м. Тернопіль – 2016 р.

ПЛАН

ВСТУП

1. Теоретичні засади формування та розвитку інтеграційних об'єднань
2. Аналіз участі України в інтеграційних об'єднаннях
3. Перспективи макроекономічного зростання національної економіки в контексті її участі в інтеграційних об'єднаннях

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ВСТУП

Актуальність теми. Глобальні трансформації, як реальна дійсність і стратегічна перспектива, посилення впливу дії факторів глобальної інтеграції, яка стає головною закономірністю світового розвитку, все це спонукає нас по-новому підійти до проблеми еволюції та історичної ролі державності національної держави як міжнародної інституції. Наприкінці ХХ століття в загальному руслі глобальної трансформації неминуче виникла вже відома дилема пріоритетів розвитку – держава чи суспільство, національна держава чи якась нова форма державності. Багато дослідників дійшли висновків, що держава є перехідним історичним явищем, і що тепер вона знаходиться наприкінці своєї історії.

У процесі інтеграції до світового економічного простору Україна зустрічатиметься з деякими труднощами. Насамперед наша держава повинна буде вирішити пріоритети зовнішньополітичного курсу, бо через деякий час вона стане нейтральною зоною, що розмежовуватиме такі військово-політичні блоки, як ЄС. Україна все ще має можливість змінити свій зовнішньополітичний курс у західному напрямку. Доцільність та можливість цього вже тривалий час є предметом дебатів багатьох українських таїноземних учених. Питання інтеграції України до європейської спільноти має політичний, економічний та географічний аспекти. Сьогодні інтеграційні об'єднання носять регіональний характер і розрізняються за глибиною процесів, що відбуваються у межах угруповання.

До передумов міжнародної економічної інтеграції можна віднести:

- належність (близькість) рівнів економічного розвитку й ступеня ринкової зрілості країн, що інтегруються;
- географічну наближеність країн, що інтегруються, наявність у більшості випадків спільних кордонів і економічних зв'язків, що історично склалися;
- наявність спільних економічних та інших проблем, що поставали перед країнами в галузях розвитку, фінансування, регулювання економіки, політичного співробітництва тощо;

- демонстраційний ефект. У країнах, що створили інтеграційні об'єднання, зазвичай, відбуваються позитивні економічні перетворення (прискорення темпів економічного зростання, зростання зайнятості, зниження інфляції, підвищення рівня добробуту та інше);

- появу „ефекту доміно”. Після створення інтеграційного об'єднання країни, що залишаються поза його межами, зустрічаються з певними труднощами, пов'язаними з переорієнтацією економічних зв'язків країн, що входять до угруповання, одна на одну.

Все це може призвести до скорочення торгівлі країн, що не є членами об'єднання. Деякі з цих країн не хочуть залишитися поза межами інтеграційних процесів. Вони дуже швидко підписують двосторонні угоди про торгівлю та інші економічні стосунки з країнами – членами інтеграційного об'єднання.

Головною метою інтеграції є нарощування обсягів та поширення асортименту товарів та послуг на основі в результаті забезпечення ефективності господарської діяльності.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження даної курсової роботи виступають інтеграційні об'єднання та макроекономічний аналіз участі України в них.

Предмет дослідження. Предметом дослідження даної курсової роботи є теоретичні засади мікроаналізу участі України в інтеграційних об'єднаннях.

Мета дослідження. Мета дослідження полягає в теоретичному емпіричному розгляді проблеми участі України в процесах міжнародної економічної інтеграції.

Мета дослідження передбачає виконання таких завдань:– дослідження теоретичних аспектів інтеграційних процесів;– оцінка стану інтеграційних процесів України;– дослідження перспектив розвитку відносин між Україною та ЄС.

1. Теоретичні засади формування та розвитку інтеграційних об'єднань

Перш ніж перейти до аналізу інтеграційних процесів, необхідно визначити що ж таке інтеграція та її вплив на економічні процеси.

Економічна інтеграція являє собою об'єктивний процес розвитку стійких економічних зв'язків і поділу праці національних господарств, що близькі за економічним рівнем. Найважливішою ознакою сьогodнішньої дійсності є інтенсивний розвиток інтеграційних процесів на різних рівнях. Економічна взаємозалежність держав, інтернаціоналізація продуктивних сил сприяють розвитку інтеграційних процесів в економіці. Основною метою економічної інтеграції як якісно нового і більш складного етапу інтернаціоналізації господарських зв'язків є більш тісне співробітництво і взаємопроникнення окремих національних господарств, забезпечення умов концентрації виробництва.

Теоретичні обґрунтування необхідності економічного інтеграційного процесу у країнах з ринковою економікою були запропоновані ще у 70—80-х роках XIX ст. представниками німецької історичної школи — Ф. Лістом, Г. Шмолером, В. Рошером та ін.

У 50—60-ті роки XX ст. на проблеми економічної інтеграції звернули свою увагу К. Мейер, Ж. Рюєф, Р. Шуман, А. Паніч, Е. Бенуа, Ж. Моне, Б. Баласса та багато інших.

Регіональною інтеграцією цікавились теоретики світової економіки. Вони розглядали проблеми інтеграції як елемент вчення про ефективність зовнішньої торгівлі або як вчення про державне регулювання зовнішньоекономічних процесів.

В умовах державного регулювання режиму торгівлі, міжнародних кредитних і валютних відносин набули розвитку прикладні галузі зовнішньоекономічної теорії, перш за все теорія митних союзів, яку запропонував Дж. Вайнер.

В основу його аналізу покладено порівняння торгівлі між країнами в умовах існування в кожній з них власного митного тарифу та в умовах

підписання між ними угоди про митний союз, що знищує тарифи у взаємній торгівлі [17,57].

Ця теорія має і певні недоліки, тому що її положення пояснюють лише стандартні ситуації. На практиці можлива ситуація, коли однаокремо взята країна досягає таких же показників, а за деякими аспектами навіть кращих, ніж інтегрована, якщо застосовує односторонні міри з лібералізації зовнішньої політики, наприклад, ліквідує митні бар'єри. В такому разі спостерігається ефект відхилення торгівлі, диверсифікація товарних потоків[2,14]. Вона означає переорієнтацію закупівлі товару місцевими споживачами у більш ефективного, позаінтеграційного джерела постачання на менш ефективне внутрішньо-інтеграційне джерело, що відбувається в результаті усунення мита в рамках митного союзу.

Класичну спробу визначити ефекти створення й відхилення торгівлі в межах ЄС зробив у 1974 р. американський учений Б. Баласса. Він зробив порівняння еластичності попиту на імпорти країн ЄС до створення інтеграційного угруповання з тим же показником після утворення ЄС за галузями [18,34]. Відповідно до отриманих результатів створення ЄС мало ефект створення торгівлі дуже суттєвих розмірів. Якщо до створення ЄС кожний 1 % зростання ВВП призводив до збільшення торгівлі між країнами на 2,4 %, то після створення ЄС — на 2,7 %. Ефект відхилення торгівлі мав місце тільки в окремих галузях (продукти харчування, напої, тютюн, хімічні товари).

Недоліки, що можуть виникнути при утворенні митного союзу, не дають змоги розглядати таку модель торговельної політики, як однозначне позитивне явище в міжнародній економіці. Після політики вільної торгівлі немає іншої альтернативної торговельної політики, яка б впливала на міжнародний добробут позитивно. На цих висновках побудована ідея «другого кращого», що розглядалася англійцем Дж. Мідом у 1955 р. Представники іншої школи (Л. Кеохане, П. Робсон, М. Дюватріон та ін.) зробили спробу відокремити як домінуючі позаекономічні фактори: інтеграційне угруповання дозволяють країнам забезпечити більш надійну обороноздатність, вступ до «елітного клубу» вважається справою національного престижу тощо [11,47]. Прихильники ще

одного підходу вважають, що створення інтегрованої системи дає змогу ставити спільну мету і спільно її досягати (зростання зайнятості, виробництва, соціальна стабільність тощо). При цьому збільшується роль держави у вирішенні загальних проблем в рамках інтегрованої системи.

Голландський соціал-демократ Ян Тінберген запропонував розрізнити два аспекти інтеграції господарської політики держав-членів: «негативну інтеграцію» і «позитивну інтеграцію». Під «негативною інтеграцією» Я. Тінберген мав на увазі «усунення різних інструментів міжнародної економічної політики». Під «позитивною» — «додаткові заходи для усунення неузгодженостей, які можуть існувати між митами та податками в різних країнах», а також «позитивні акції у виробничих галузях для здійснення реорганізації програм» [21,65]. Він розрізняє заходи щодо узгодженості тих чи інших інструментів господарської політики й заходи щодо створення нових її інструментів в умовах інтеграції.

Представники іншої теорії (П. Робсон, А. Рюгман) вважають, що країни прямують до інтеграції своїх економік з метою подолання «фактора обмеженості» (сировина, інші фактори виробництва). Вважається, що цей фактор сприяв зростанню масштабів виробництва, розвитку товарної диференціації і нових технологій.

Неокейнсіанський напрям теорії міжнародної інтеграції відображено в концепції диріжизму (А. Філіп, Р. Купер та ін.). Головною проблемою регіональної економічної інтеграції є пошук оптимального сполучення національних програм господарської політики із забезпеченням переваг, які надає тісне економічне співробітництво. Однак, інтеграційні програми потребують створення наднаціональних керівних структур, на що не всі суб'єкти інтеграції завжди погоджуються.

Поглиблення економічних інтеграційних взаємозв'язків між країнами на різних рівнях та в різних формах в умовах нерівномірності цього процесу дозволяє повніше використовувати національні ресурси для розв'язання внутрішньогосподарських і загальносвітових проблем. Економічна інтеграція є результатом поглиблення міжнародного територіального поділу праці, процесу

зближення національних економік шляхом утворення єдиного економічного простору для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, робочої сили через національні кордони [1, с. 43]

В аналізі економічної інтеграції аналізуються її певні рівні, такі як мікрорівень і макрорівень.

На мікрорівні вирізняють горизонтальну і вертикальну інтеграцію.

Горизонтальна інтеграція виникає при злитті фірм, які виробляють подібні або однорідні товари.

Вертикальна інтеграція передбачає об'єднання фірм, які функціонують у різних виробничих циклах. Розрізняють три форми вертикальної інтеграції:

- 1) інтеграція «вниз» (наприклад, приєднання заводу-виробника сировини чи напівфабрикатів до компанії, яка веде головне виробництво);
- 2) виробнича інтеграція «вгору» (наприклад, придбання сталеплавильною компанією заводу, що виробляє металопродукцію);
- 3) невиробнича інтеграція «вгору», що включає сферу розподілу.

На певному рівні розвитку мікроінтеграції виникають транснаціональні корпорації.

На макрорівні інтеграція розвивається на основі формування економічних об'єднань країн з різними типами узгодження їх національних політик. Тут йдеться про явище економічного регіоналізму.

Таким чином, можна сказати, що закономірним етапом інтернаціоналізації господарського життя, що передбачає більш тісне зближення окремих національних господарств, є економічна інтеграція, в рамках якої забезпечується концентрація й переплетення капіталів, проведення узгодженої міжнародної економічної політики [19,6].

До передумов міжнародної економічної інтеграції можна віднести:

- належність (близькість) рівнів економічного розвитку й ступеня ринкової зрілості країн;
- географічну наближеність країн, що інтегруються, наявність у більшості випадків спільних кордонів і економічних зв'язків;

- наявність спільних економічних та інших проблем, що постали перед країнами в різних галузях;
- демонстраційний ефект. У країнах, що створили інтеграційні об'єднання, зазвичай відбуваються позитивні економічні перетворення.

Економічна інтеграція як процес і як відносини визначається факторами, найважливішими з яких є:

- інтернаціоналізація виробництва і створення міжнародних монополій нового типу, так званих транснаціональних корпорацій;
- глибокі зрушення в структурі міжнародного поділу праці, коли виробничі зв'язки утворюють взаємодію між фірмами й усередині окремих компаній, складаючи «цех одного заводу» із широко розвинутою внутрішньогалузевою спеціалізацією;
- науково-технічна революція, що виводить інтернаціоналізацію ринку виробництва на якісно новий рівень, зумовлюючи необхідність міжнародного обміну результатами досягнень науки і техніки, формування нового технічного базису;
- відкритість національних економік і свобода торгівлі, оскільки лібералізація міжнародного обміну полегшила б адаптацію національних господарств до зовнішніх умов і впливів, сприяла більш активному їхньому включенню в міжнародний поділ праці кооперацію, у процес широкого міждержавного співробітництва [5,45].

Отже, інтеграційним об'єднанням називають господарське угруповання, створене для регулювання інтеграційних процесів між її країнами-учасницями.

Більшість інтеграційних об'єднань, що виникають та розвиваються у сучасній світовій економіці, мають виконати ряд завдань:

- Використання переваг економіки масштабу. Досягти цього можна завдяки розширенню розмірів ринку, зменшенню трансакційних витрат та використанню інших переваг на основі теорії економіки масштабу.
- Вирішення завдань торгової політики. Регіональні угруповання дають змогу створити більш стабільне і передбачуване середовище для взаємної

торгівлі, мають можливість зміцнити переговорні позиції країн в рамках багатосторонніх торгових переговорів у СОТ.

- Сприяння структурній перебудові економіки. Досягається завдяки використанню країнами, що будують ринкову економіку або здійснюють глибокі економічні реформи, досвіду провідних розвинених країн, що є членами об'єднання. Більш розвинені країни, що підключають своїх сусідів до процесів інтеграції, також зацікавлені у прискоренні їх ринкових реформ та створенні там повноцінних і ємнісних ринків.

- Підтримка молодих галузей виробництва. Інтеграційне об'єднання дуже часто розглядається як спосіб підтримати місцевих виробників за рахунок виходу на більш широкий регіональний ринок.

- Створення сприятливого зовнішньополітичного середовища. Важливою метою більшості інтеграційних угруповань є зміцнення взаєморозуміння і співробітництва країн, що беруть участь у політичній, соціальній, військовій, культурній та інших позаекономічних сферах; забезпечення економічної й політичної консолідації та міжнародної воєнної безпеки.

- Можливість регулювання соціально-економічних процесів на регіональному рівні. Мета такого регулювання — усунення національних перепон на шляху взаємних обмінів і взаємодії національних економік, забезпечення сприятливих умов господарюючим суб'єктам, розкріпачення конкуренції.

У своєму розвитку міжнародна економічна інтеграція проходить ряд етапів:

- 1) зона вільної торгівлі;
- 2) митний союз;
- 3) спільний ринок;
- 4) економічний союз;
- 5) повна інтеграція.

Як правило, утворення інтеграційних об'єднань починається з простіших форм. Все залежить від того, які завдання ставлять перед собою країни —

учасниці утворюваних інтеграційних об'єднань: відновлення економічного потенціалу; прискорення НТП; укріплення позицій на світовому ринку чи інше.

Визначальним моментом інтеграції є прямі міжнародні економічні (виробничі, науково-технічні, технологічні) зв'язки на рівні первинних суб'єктів економічного життя [12,54].

Аналізуючи різні погляди на сутність інтеграційних процесів, можна зробити висновок про те, що єдиної теорії інтеграції не існує. Кожна країна обирає свій шлях до інтеграції, шукаючи конкретні переваги [8,67].

У різні періоди свого розвитку країни крокують до інтеграції, враховуючи свої національні аргументи.

Основою інтеграції є вимоги високорозвинутих продуктивних сил, що переросли межі національних господарств. Інтеграційний процес у своєму розвитку проходить декілька стадій, у тому числі: створення єдиного ринку з уніфікацією юридичних та економіко-технічних умов торгівлі, спрямування капіталу і робочої сили, утворення валютного та економічного союзів [4].

На даний час велику роль у розвитку інтеграції в Україні відіграє її співпраця з такими міжнародними організаціями як Європейський Союз, Митний союз, країни СНД, СОТ, ООН, а також такими фінансовими інституціями як МВФ та Світовий Банк. Щодо ЄС, то в останні роки відбулися позитивні зміни в співпраці даного об'єднання з Україною. ЄС виступає найбільшим надавачем двосторонньої підтримки Україні. Сфера співробітництва між ЄС та Україною дуже різноманітна: наука і технологія, вища освіта, промисловість, сільське господарство, енергетика, транспорт, телекомунікації тощо.

Європейський Союз надає гранти, економічну, технічну та фінансову допомогу у формі позик для підтримки платіжного балансу, а також виступає найбільшим інвестором в Україні.

Заходи, що здійснюються у сфері інституційної реформи і розвитку, зосереджуються на адаптації інституційної структури, яка сприяє розвитку суспільства на базі демократичних принципів та ринкової економіки [2].

Суть таких заходів полягає в наступному:

- сприяння адаптації українського законодавства до вимог світового ринку;
- забезпечення підтримки процесу реформ шляхом підготовки державних службовців на центральному і місцевому рівнях;
- сприяння розробці всебічної політики зайнятості вирішенню питань безпеки праці, а також перепідготовки та перекваліфікації працівників;
- забезпечення підтримки в посиленні соціального захисту населення;
- сприяння розвитку системи кваліфікаційного навчання менеджменту для підтримки підприємництва в Україні.

Позитивним у співпраці України з ЄС є укладення угоди про Партнерство і Співробітництво, яка передбачає допомогу Співтовариству у справі поступового зближення валютної політики України з політикою Європейської валютної системи. Інтеграція у світові валютні системи має стати для України стратегічно важливим напрямом, оскільки для економічних та соціальних зрушень потрібні доступ до Міжнародного капіталу та валютна стабільність.

Стратегічною метою України є її приєднання до Європейського Союзу. Це сприятиме повній інтеграції України у Світову економіку, основою якої є урядом підписана угода про співробітництво з ЄС. Однак, на сьогоднішній день існує низка недоліків співпраці України та Європейського Союзу [5].

Світові аналітики виділяють можливі негативні наслідки, які можуть зробити Україну ще слабкішою на світовій арені, ніж вона є зараз.

Перш за все, це є наслідки дотаційної політики Євросоюзу, адже, видача великих сум для держави, може призвести до втрати місцевої економіки свого державного суверенітету, оскільки управління фінансами та економікою буде здійснювати Євро Союз. По-друге, висока конкуренція на європейському ринку продовольчих та промислових товарів залишають українську продукцію без шансів, зокрема для України дістануться дорогі європейські продукти, які не зможуть конкурувати з вітчизняними продуктами.

На сьогоднішній день в Україні нестабільна економічна та політична ситуація. Головною причиною є те, що країна розділилась на дві частини, перша частина бажає вступити до ЄС, друга до Митного Союзу.

Основним мотивуючим фактором приєднання до Митного союзу для України наряду з іншими можливими привілеями є зниження ціни на російський газ, наявність великого ринку збуту товарів, скасування митних зборів на імпортовані товари, розвиток зовнішньоторговельних відносин, вирішення проблеми транзиту товарів та послуг через Україну.

Не зважаючи на очевидні переваги від спрощення торговельних відносин між Україною та Митним союзом, процес інтеграції у східному напрямку значно гальмується політичними суперечностями та численними економічними проблемами притаманними національній економіці: низька конкурентоспроможність та якість продукції, застарілі технології, високий рівень безробіття, нерациональна структура експорту та імпорту, висока енергоємність виробництва у країнах Митного Союзу, а також використання України як сировинної бази [15,10]. З огляду на військову агресію Росії щодо України, яка призвела до незаконної анексії території Автономної Республіки Крим у березні 2014 року Україна внесла на розгляд європейської сторони пропозицію щодо започаткування в Україні моніторингової/спостережної місії ЄС у рамках Спільної політики безпеки та оборони (СПБО).

Вступ до СОТ є вкрай суттєвим фактором формування привабливого іміджу України на міжнародній арені, що насамперед впливає на становлення ділового середовища як для національних, так й іноземних компаній, а також на її економічний розвиток.

З моменту вступу України до СОТ вона отримала такі переваги:

- одержання режиму найбільшого сприяння в торговельному просторі всіх країн-членів СОТ, тобто одночасне покращення умов торгівлі із більш ніж 150 країнами світу, на частку яких припадає понад 95% світової торгівлі;
- зменшення тарифних і нетарифних обмежень доступу українських товарів на товарні ринки країн-членів СОТ;

- отримання можливості захисту інтересів українських виробників згідно з процедурою розгляду торговельних спорів Світової організації торгівлі;
- набуття офіційного статусу переговорного процесу зі створення зони вільної торгівлі з ЄС;
- скасування квот на експорт української продукції металургії до ЄС;
- доступ до дешевших комплектувальних, устаткування і сировини;
- забезпечення недискримінаційного транзиту товарів та послуг [3].

Основними недоліками вступу України до СОТ є те, що ця співпраця розпочалася в період фінансової кризи, що поки що не дає позитивних результатів розвитку. Як член СОТ, Україна взяла на себе низку зобов'язань щодо подальшого реформування торговельного режиму. Найбільш суттєвою проблемою української системи торгівлі є невідповідність національних стандартів і технічних норм і правил вимогам світового ринку – на сьогоднішній день до вимог СОТ адаптована лише четверта частина. Тож впровадження заходів для підвищення рівня їх відповідності дозволить підвищити конкурентоспроможність українських товарів та послуг і сприятиме відкритості доступу на інші ринки [1].

Україна бере також участь у багатьох підрозділах ООН: МОП — Міжнародній організації праці; ВОЗ — Всесвітній організації охорони здоров'я; ФАО — продовольчій та сільськогосподарській організації; МАТАТЕ — міжнародній комісії з атомної енергетики та ін. Україна є активним учасником у роботі європейських політичних організацій: Раді Європи та Парламентській Асамблеї Ради Європи.

Отже, порівняно високий економічний, науково-технічний, мінерально-сировинний і трудовий потенціал, надзвичайно вигідне економіко-географічне та геополітичне положення в центрі Європи створюють об'єктивні умови для забезпечення взаємовигідного міжнародного поділу праці, спеціалізації, кооперування та інтеграції у світовий економічний простір. Співпраця з Міжнародним валютним фондом є важливою з огляду на необхідність збереження належного іміджу країни, що сприятиме підвищенню її кредитного

рейтингу на світових фінансових ринках, зменшенню відсоткових ставок по кредитах, дозволить зберігати привабливість для іноземних інвесторів.

Кредити МВФ заохочують зростання споживання, сприяють удосконаленню банківської та грошово-кредитної системи держави, надходженню іноземних інвестицій, стимулюють розвиток торгівлі.

Відносини України з МВФ мають сприяти вирішенню проблем, які можуть виникнути перед Україною у короткостроковому періоді, а також проведенню реформ, що є необхідними для забезпечення стійкого відновлення економіки країни в середньостроковій перспективі.

МВФ надає Україні довгострокові, порівняно дешеві кредити, які сприяють вирішенню проблем платіжного балансу, з вимогою виконання деяких умов. Але Україна не виконує всі вимоги МВФ, що обумовлює затримання подальшого кредитування [2].

Світовий банк відіграє важливу роль у наданні фінансової та технічної допомоги для України при цілісному та системному переході до ринкової економіки, починаючи з часів вступу нашої держави до цієї інституції у 1992р. Світовий банк допоміг модернізувати бюджетну систему України шляхом створення Державного казначейства, усунення бартерних платежів і поліпшення загальної фінансової та платіжної дисципліни. Співробітництво зі Світовим банком здійснюється на основі прийнятої у лютому 2012 році нової Стратегії партнерства з Україною на 2012-2016 рр., яка спрямована на допомогу Уряду у реалізації програми економічних реформ та інтеграції з ЄС. Основну увагу в даній Стратегії зосереджено на стратегічних пріоритетах розвитку країни, включаючи стаке економічне зростання, підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки, ефективне реформування державних фінансів та поліпшення якості державних послуг [15,12].

2. Аналіз Учасі України в інтеграційних об'єднаннях

Україна бере активну участь у всіх напрямках діяльності ООН, найважливішими з яких є підтримання міжнародного миру та безпеки та зміцнення верховенства права міжнародних відносинах, розвиток співробітництва у вирішенні проблем соціально-економічного та гуманітарного характеру, забезпечення прав людини.

Україна надає особливого значення діяльності ООН з підтримання міжнародного миру та безпеки, розглядаючи участь у ній як важливий чинник своєї зовнішньої політики. Починаючи з липня 1992 р. Україна виступає активним контрибутором військових підрозділів та персоналу дооперацій ООН з підтримання миру (ОПМ). Станом на березень 2013 року 538 військовослужбовців ЗСУ та співробітників органів внутрішніх справ України беруть участь у 7-ми ОПМ ООН: у ДРК, на Кіпрі, у Косово, Кот д'Івуарі, Ліберії, Судані та Південному Судані. За цим показником Україна посідає 5-е місце серед країн Європи[4,60].

Співпраця з ООН в галузі роззброєння зосереджується на зміцненні міжнародних інструментів і режимів в сфері контролю над озброєннями, нерозповсюдження зброї масового знищення, дотриманні санкційних режимів Ради Безпеки ООН.

Виходячи з нагальної необхідності розробки світовою спільнотою ефективних заходів боротьби з тероризмом, Україна приєдналася до глобальної антитерористичної коаліції, підтвердила свою готовність докласти максимальних зусиль до спільної боротьби з міжнародним тероризмом, насамперед у рамках ООН.

Україна активно долучається до діяльності органів ООН у правозахисній сфері: двічі (2006-2008 та 2008-2011 рр.) входила до складу новоствореного правозахисного органу - Ради ООН з прав людини та бере активну участь у роботі Ради як спостерігач. У травні 2008 р. та жовтні 2012 р. у рамках Ради Україна успішно пройшла Універсальний періодичний огляд ситуації у галузі прав людини в країні, підсумки якого затверджені 14 березня 2013 р. під час 22-ї сесії Ради.

Наша держава є стороною основних міжнародних договорів у сфері захисту прав людини. Як сторона зазначених документів Україна на регулярній основі подає на розгляд відповідних конвенційних органів національні доповіді щодо виконання зобов'язань згідно з цими договорами[12,74]. Рекомендації, які виносяться за результатами розгляду доповідей України, опрацьовуються відповідними національними установами з метою визначення заходів, спрямованих на їх виконання.

Україна є учасницею більшості універсальних міжнародних договорів, депозитарієм яких виступає Генеральний секретар ООН.

За час свого членства в ООН Україна тричі обиралася непостійним членом Ради Безпеки (1948-1949, 1984-1985, 2000-2001 рр.), шість разів - членом Економічної і Соціальної Ради (востаннє на період 2010-2012 рр.).

Кандидатуру України висунуто на обрання до складу непостійних членів Ради Безпеки ООН на період 2016-2017 рр. (за час членства в ООН Україна тричі була обрана непостійним членом РБ ООН: 1948-1949, 1984-1985, 2000-2001 рр.), до складу Ради ООН з прав людини на період 2018-2020 рр. (Україна двічі була обрана членом РПЛ ООН 2006-2008, 2008-2011 рр.), до складу Економічної і Соціальної Ради ООН на період 2019-2021 рр. (вшосте Україна входила до складу ЕКОСОП у 2010-2012 рр.).

Від 2013 році Україна є членом наступних керівних органів ООН та спеціалізованих установ системи ООН: Комісії ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) (2010-2014 рр.), Комісії із соціального розвитку (2012-2015 рр.), Комісії з наркотичних засобів (2012-2015 рр.), Комітету з внесків (2013-2015 рр.), Виконавчої ради Структури ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок «ООН-Жінки» (2011-2013 рр.), Комітету з інформації (2013-2014 рр.), Ради Організації ООН з промислового розвитку (ЮНІДО) (2010-2013 рр.), Адміністративної ради та Ради поштової експлуатації Всесвітнього поштового союзу (2013-2016 рр.), Програмного та бюджетного комітетів Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Постійний представник України при ООН обраний Головою Шостого комітету (правові питання) 67-ї сесії ГА ООН (2012-2013 рр.), Україна Віце-

голове в Асамблеї Міжнародної морської організації, представник нашої держави входить до складу Міжнародного трибуналу з морського права (2011-2021 рр.).

Представники України також входили до складу керівних органів Програми розвитку ООН та Фонду ООН у галузі народонаселення (Виконавчої ради ПРООН/ЮНФПА/ЮНОПС), Дитячого фонду ООН (Виконавчої ради ЮНІСЕФ), Всесвітньої туристичної організації (Виконавчої ради ЮНВТО), Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (Виконавчої ради ЮНЕСКО), Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (Рада ФАО), Всесвітньої продовольчої програми ООН (Виконавча Рада ВПП).

Україна бере участь у діяльності Європейської економічної комісії ООН, спрямованій на зміцнення регіонального співробітництва у сфері енергетики, транспорту, екології, економічної інтеграції. ЄЕК ООН є для нашої країни одним із важливих джерел технічної допомоги у вищевказаних галузях. На періоди 2002 – 2003 та 2007 – 2008 рр. Постійний представник України у Женеві обирався заступником Голови ЄЕК ООН. Представники України працюють у складі Бюро комітетів ООН: екологічної політики (КЕП) та сталої енергетики (КСЕ).

Здійснюється ефективна взаємодія України зі спеціалізованими установами ООН з багатьох питань глобального порядку денного, включаючи боротьбу з бідністю, охорону навколишнього середовища, вдосконалення системи охорони здоров'я тощо [1,23]. Важлива роль у здійсненні цієї взаємодії належить Офісу ООН в Україні, який забезпечує реалізацію проектів Програми розвитку ООН в Україні (ПРООН), активно співпрацюючи з Міністерством економічного розвитку і торгівлі, Міністерством екології та природних ресурсів, Міністерством у справах сім'ї, молоді та спорту, іншими українськими відомствами. Крім ПРООН, Офіс координує діяльність в Україні Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), МАГАТЕ, МОП, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ), Об'єднаної програми ООН з питань ВІЛ/СНІД (ЮНЕЙДС), Управління ООН з наркотиків і злочинності, ЮНЕСКО та ЮНІСЕФ.

Розвивається активна співпраця України з Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ). Регіональне представництво УВКБ в Білорусі, Молдові та Україні у партнерстві з Державною міграційною службою України фінансує та реалізує в нашій країні низку проектів в міграційній сфері [14,35]. Україна виступає за неухильне дотримання міжнародних зобов'язань та забезпечення ефективної реалізації національного законодавства у сфері захисту прав біженців. В Україні здійснюється послідовна робота зі зміцнення законодавчої бази, вдосконалення системи державного управління міграційними процесами відповідно до міжнародних стандартів. Зміни, внесені до законодавства України протягом останніх років заклали належні умови для створення системи притулку в Україні відповідно до міжнародних стандартів.

Україна також не залишається осторонь гуманітарних катастроф, що відбуваються у різних куточках світу у зв'язку зі збройними конфліктами. 26 вересня 2012 року Президент України прийняв рішення про надання гуманітарної допомоги сирійським біженцям. На виконання рішення Президента України, виділені кошти у розмірі 1 000 000 грн. перераховані до Сирійського регіонального плану реагування, який реалізується УВКБ разом з міжнародними партнерами у країнах регіону Близького Сходу.

Значна увага приділялася розвитку співпраці з Управлінням ООН з наркотиків і злочинності (УНЗ ООН). У травні 2012 року за сприяння УНЗ ООН в Україні відбулася Міжнародна конференція „Українське суспільство і наркотики: вибудова нового стратегічного підходу”, в якій взяли участь Заступник Генсекретаря ООН, Виконавчого директора УНЗ ООН, а також провідні міжнародні експерти. У 2012 році Україна пройшла через перший цикл механізму огляду виконання Конвенції ООН проти корупції, результати якого мають бути офіційно представлені 2013 році.

На окрему увагу заслуговує ґрунтовна робота, що здійснюється українською стороною на різних напрямках співробітництва з МАГАТЕ. Одним із актуальних завдань цього співробітництва є налагодження взаємодії у «трикутнику» Україна – ЄС – МАГАТЕ в рамках інтеграції енергетичних

просторів. Важливою для української сторони подією буде головування представника України на Другій сесії Підготовчого комітету Оглядової конференції 2010 року держав-сторін Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, яка відбудеться під егідою МАГАТЕ [6].

Прикладом успішної участі України в діяльності міжнародних організацій також може слугувати різнобічна взаємодія з ЮНЕСКО, спрямована на розширення міжнародного співробітництва наукових, освітніх, культурних інституцій.

Таблиця 1

Прямі інвестиції (акціонерний капітал)

Станом на 01.01	Прямі іноземні інвестиції в Україну	Прямі інвестиції з України
2010	39 175,7	6 204,0
2011	43 836,8	6 846,3
2012	48 991,4	6 878,9
2013	53 679,3	6 462,6
2014	57 056,4	6 597,4
2015	45 744,8	6 350,6
31.12.2015	43 371,4	6 210,0

Завдяки послідовній та виваженій позиції України в ООН та інших міжнародних організаціях, наша країна отримує значну технічну допомогу з боку спеціалізованих установ ООН, її фондів та програм.

Пріоритетне місце в сучасному міжнародному співробітництві займає проблематика сталого розвитку та охорони навколишнього середовища, протидії глобальній зміні клімату. Головну роль на даному напрямку відіграє ООН як найважливіше джерело міжнародного природоохоронного права. Україна є стороною понад 40 глобальних та регіональних природоохоронних конвенцій та угод, активним учасником переговорного процесу щодо підготовки нової міжнародної угоди, яка прийде на зміну Кіотському протоколу до Рамкової конвенції про зміну клімату. Досить динамічно розвивається співробітництво української сторони з Форумом ООН з лісів та Комісією сталого розвитку ООН (крім екологічних питань, в рамках Комісії Україна

залучається до обговорення питань сільськогосподарського та промислового розвитку, продовольчої та енергетичної безпеки)[7]. З Програмою ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) Україна співпрацює в рамках тристоронньої ініціативи з довкілля та безпеки ЮНЕП, ПРООН та Організації безпеки та співробітництва в Європі – ОБСЄ.

Делегації України беруть регулярну участь у зустрічах сторін Монреальського протоколу з речовин, що руйнують озоновий шар. За багаторічні досягнення у справі збереження озонового шару Уряд України та Національна озонова служба нагороджені почесним сертифікатом Монреальського протоколу [7]. На сучасному етапі міжнародного співробітництва все більше уваги приділяється сільському господарству, в тому числі, в контексті вирішення продовольчих, соціальних та екологічних проблем. Працюючи у складі п'яти комітетів та трьох комісій ФАО, українська сторона безпосередньо залучається до прийняття рішень у цій важливій сфері. Суттєвою перевагою співробітництва з ФАО є отримання Україною технічної допомоги для розвитку пріоритетних галузей АПК.

У 2008 р. Україна підтримала заходи ООН з надання гуманітарної допомоги найбільш враженим продовольчою кризою країнам, а у 2009 р. – увійшла до числа донорів Всесвітньої продовольчої програми – найбільшої із організацій, що забезпечують надання такої допомоги. Першою країною-реципієнтом української продовольчої допомоги в рамках ВПП була Ефіопія. Українська сторона активно залучається до роботи Європейської та середземноморської організації захисту рослин, Міжнародного союзу з охорони нових сортів рослин, Комісії зі збереження морських живих ресурсів Антарктики. Триває членство України у Міжнародній раді по зерну та в категорії спостерігачів – у Міжнародному бюро виноградарства та виноробства. Слід відзначити високу активність української сторони в міжнародному співробітництві в галузі охорони здоров'я, особливо в рамках ВООЗ. Україна залучалася до розробки низки договірних та стратегічних документів ВООЗ, у тому числі Рамкової Конвенції ВООЗ із боротьби проти тютюну, резолюцій Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я. Взаємодія з Міжнародною федерацією

товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця чимало сприяє готовності української сторони до оперативних дій в умовах епідемій «пташиного» грипу.

Працюючи в робочих органах міжнародних організацій, українські фахівці беруть безпосередню участь у розробці рішень Внутрішньоєвропейської організації податкових адміністрацій, Гаазької конференції з міжнародного приватного права.

Високу активність українська сторона виявляє в Дунайській комісії, створеній відповідно до Конвенції про режим судноплавства по Дунаю (Представник України обіймає посаду Секретаря Комісії), Організації з заборони хімічної зброї (Україну втретє обрано до складу Виконавчої ради ОЗХЗ на період з травня 2009 по травень 2011 р.), Європейській конференції цивільної авіації, Міжнародній організації комісій з цінних паперів, Міжнародному бюро виставок, Міжнародній раді архівів.

Успішно розвивається співробітництво української сторони з Міжнародною організацією з міграції, провідна роль в якому належить Міністерству внутрішніх справ. Також МВС активно працює з Міжнародною організацією кримінальної поліції – Інтерполом.

Національне космічне агентство України залучається до обговорення актуальних проблем застосування космічної техніки і технологій в рамках Комітету ООН з використання космічного простору в мирних цілях, працює у складі Комітету супутникового спостереження за Землею та трьох інших структур [16,7]. Активно підтримує та розвиває багатосторонні міжнародні зв'язки Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики (в першу чергу, з Міжнародною організацією стандартизації). Зазначена діяльність має важливе значення в контексті виконання зобов'язань України в рамках Світової організації торгівлі (СОТ) та позитивно впливає на конкурентоспроможність українських товарів.

З набуттям нашої країною членства у СОТ в травні 2008 р. розпочався новий етап багатостороннього співробітництва України. Наразі українська сторона працює на засіданнях Генеральної ради СОТ, бере участь у дво- та

багатосторонніх процесах в рамках Доха-раунду, опрацьовує питання щодо приєднання України доіснуючих в рамках Організації угруповань держав-членів, якіоб'єднані за регіональною ознакою або «заінтересами»[12,23]. Членство в СОТ відкрило для України можливість ведення переговорів поугодах про вільну торгівлю з ЄС та Європейською асоціацією вільної торгівлі, посилило позицію нашої країни в імплементації чинних двосторонніх угод про вільну торгівлю. В контексті глобальної економічної та фінансової кризи та її негативного впливу на становище української економіки зростає важливість міжнародного фінансового співробітництваУкраїни, особливо з групою Світового банку. Співпраця з Міжнародним банком реконструкції та розвиткуздійснюється відповідно до Стратегії партнерства з Україною на період 2008 – 2011 рр., яка має на меті забезпечення в Україні сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності економіки, реформування державних фінансів та державногоуправління, поліпшення державних послуг у сферіохорони здоров'я таосвіти[4,12]. Вагоме значення для державного сектораукраїнської економіки мають капіталовкладення Європейського банку реконструкції та розвитку, спрямовані на реалізацію проектів в енергетиці, транспорті та зв'язку, сфері муніципальної інфраструктури.

Здійснюючи загальну координацію роботи українських відомств, пов'язаної з членством нашої країни у міжнародних структурах, МЗС водночас виступає головним відповідальним відомством України у відношенні двадцяти з них (у тому числіООН та її головних органів). В числі таких структур слід особливо виділити регіональніорганізації таінтеграційніугруповання – Раду Європи, ОБСЄ, Організацію за демократію та розвиток – ГУАМ, Організацію Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), Центральноевропейськуініціативу (ЦЄІ). Широка тематика діяльності цих організацій та різноманітність завдань, пов'язаних з участю в них української сторони, потребує залучення до роботи багатьох інших відомств.

Так, взаємодія в рамках ОЧЕС пов'язанаіз просуванням інтересів української сторони в сфері транспортуі комунікацій, фінансовому та

науковому співробітництві, в енергетиці та охороні довкілля, туристичній сфері. З лютого 2007 по квітень 2008 р. Україна успішно головувала в цій організації. ГУАМ сьогодні є динамічною та ефективною організацією, яка має значний потенціал співробітництва у транспортній, енергетичній, гуманітарній і безпековій сферах. Членство України в ГУАМ сприяє зміцненню міжнародного авторитету України та посиленню її ролі як регіонального лідера. Це і є регіональним угрупованням країн Центральної та Східної Європи, діяльність якого спрямована на розвиток співробітництва в політичній, соціально-економічній, науковій та культурній сферах та сприяння на цій основі зміцненню стабільності безпеки в регіоні [18,34]. Пріоритетними для України напрямами є участь у проектній діяльності Ініціативи у сфері енергетики, промислового розвитку, науки і технологій, транспорту, транскордонного співробітництва.

Членство України у Раді Європи є важливим чинником інтеграції країни у єдиний європейський правовий простір шляхом приведення національного законодавства до норм організації. Основні напрями співробітництва України та РЄ, зокрема, забезпечення прав людини та соціальної єдності, реформування судової системи, боротьбу із корупцією покладено в основу Плану дій РЄ для України на 2008-2011 рр. Відповідно до Статуту РЄ, Україна представлена у всіх головних органах РЄ; у 2010 – 2011 рр. відбулося головування України в Комітеті Міністрів РЄ.

Діяльність України в ОБСЄ забезпечує рівноправну участь нашої держави в обговоренні вирішенні актуальних проблем міжнародної безпеки і співпраці в регіоні Організації. Серед головних напрямків співпраці України з ОБСЄ – зміцнення превентивної ролі ОБСЄ та активізація її участі у врегулюванні „заморожених” конфліктів [9]. Українська сторона послідовно залучається до вирішення актуальних питань реформування та подальшої інституціональної розбудови ОБСЄ. У 2013 році Україна головує у цій організації.

Згідно з рішенням XIII-ої щорічної сесії Конференції держав-учасниць Конвенції про заборону хімічної зброї (КХЗ), що проходила 2-5 грудня 2008 р. в

м.Гаага (Нідерланди), Україну втретє булообрано членом Виконавчої ради Організації по забороні хімічної зброї (ОЗХЗ).

Таблиця 2

Зовнішня торгівля України товарами з країнами ЄС за 2014 рік

(тис.дол. США)

	Експорт	Імпорт	Сальдо
Усього по країнах ЄС	17002906,8	21069126,2	-4066219,4
у тому числі			
Австрія	530898,8	606282,8	-75384,0
Бельгія	425198,3	553398,3	-128200,0
Болгарія	550603,2	238361,9	312241,3
Велика Британія	589211,2	692044,8	-102833,6
Греція	201239,4	308467,0	-107227,7
Данія	125812,4	234932,1	-109119,7
Естонія	82258,7	77312,6	4946,1
Ірландія	69479,4	134006,9	-64527,4
Іспанія	1166565,1	607589,8	558975,3
Італія	2468270,5	1508974,1	959296,4
Кіпр	283724,9	50298,8	233426,1
Латвія	226165,9	89660,4	136505,5
Литва	362123,7	1032187,8	-670064,1
Люксембург	16182,9	30282,8	-14099,9
Мальта	1622,8	10925,6	-9302,7
Нідерланди	1106095,9	763899,6	342196,4
Німеччина	1590590,3	5361520,6	-3770930,3
Польща	2644656,8	3070819,6	-426162,9
Португалія	310310,1	60469,6	249840,5
Румунія	584081,6	847691,0	-263609,4
Словаччина	670152,8	426949,2	243203,6
Словенія	15971,4	203566,2	-187594,8
Угорщина	1509893,8	1463970,1	45923,7
Фінляндія	62231,4	319229,1	-256997,7
Франція	532715,5	1269213,2	-736497,8
Хорватія	39174,3	47848,5	-8674,2
Чехія	772542,1	687861,5	84680,7
Швеція	65133,5	371360,8	-306227,3

До складу цього директивного органу ОЗХЗ входить 41 країна з 188 держав-членів Організації, якіобираються Конференцією держав-учасниць Конвенції про заборону хімічної зброї (КХЗ) терміном на два роки.

Україна як сторона Конвенції і держава-учасниця ОЗХЗ з листопада 1998 року бере активнуучасть у роботі відповідних органів цієї міжнародної організації, виходячи з необхідності зміцнення глобальних режимів нерозповсюдження зброї масового знищення, розвитку і активізації

міжнародного співробітництва на напрямі хімічного роззброєння, захисту національних інтересів у сфері розвитку хімічної науки та промисловості. У період з травня 2009 до травня 2011 рр. України була членом Виконавчої ради ОЗХЗ, що передбачало участь української делегації в її поточних сесіях, які регулярно скликаються для розгляду актуальних питань хімічного роззброєння і діяльності в рамках Організації, розробки і ухвалення відповідних директивних рішень тощо. Під час сесій Виконради розглянуто широкий спектр питань, пов'язаних з аналізом виконання Конвенції її державами-учасницями, в першу чергу, у контексті ліквідації задекларованої низкою країн хімічної зброї та колишніх об'єктів з її виробництва; оцінкою впливу науково-технічного розвитку на дію Конвенції та стан її імплементації на національних рівнях; перспективами подальшої універсалізації цього багатостороннього договору та розвитком міжнародного співробітництва у рамках ОЗХЗ, у т.ч. з метою протидії проявам "хімічного" тероризму, тощо.

Українська сторона докладає зусиль для реалізації таких пріоритетних для нашої країни напрямів співробітництва з ОЗХЗ як:

- співробітництво в рамках Статті XI Конвенції, яка заохочує держави-учасниці КХЗ до розвитку взаємовигідного обміну науково-технічною інформацією, і дає підґрунтя для реалізації спільних наукових і прикладних проектів (у т.ч. в галузі сільського господарства, фармацевтики, медицини тощо);

- вплив на вирішення питань з ліквідації хімічної зброї, які можуть зачіпати інтереси України;

- сприяння інспекційній діяльності ОЗХЗ, пов'язаної з проведенням перевірок об'єктів хімічної промисловості держав-учасниць Конвенції;

- подальший розвиток співпраці за Статтею X КХЗ, згідно з якою кожна з держав-учасниць КХЗ зобов'язується надавати допомогу та захист від хімічної зброї будь-якій іншій країні-стороні КХЗ.

Крім того, Україна під час свого членства у Виконраді ОЗХЗ протягом 2009-2011 рр. акцентувала увагу на необхідності активізації міжнародного співробітництва у сфері зміцнення безпеки об'єктів хімічної промисловості та

ліквідації або утилізації запасів відпрацьованих або надлишкових запасів токсичних хімікатів.

Рада Європи - міжнародна міжурядова організація - була заснована 5 травня 1949 року. Згідно зі Статутом, метою її діяльності є «досягнення більшого єднання між її членами для збереження та втілення в життя ідеалів і принципів, які є їхнім спільним надбанням, а також сприяння їх економічному та соціальному прогресу». Україна стала членом Ради Європи (РЄ) 9 листопада 1995 р. Відповідно до Статуту РЄ наша країна представлена у всіх трьох головних органах Організації: Комітеті міністрів, Парламентській асамблеї та Конгресі місцевих та регіональних влад[8].

Станом на серпень 2015 р. Україна ратифікувала 87 міжнародно-правових документів Ради Європи, 19 договорів підписано з метою подальшої ратифікації.

Головними напрямками співробітництва України з РЄ сьогодні є:

- Конституційна реформа та функціонування демократичних інституцій;
- зміцнення демократичного управління та реформа місцевого самоврядування, у тому числі, децентралізація;
- реформа судової системи;
- реформа системи кримінальної юстиції та реформування правоохоронних органів;
- завершення процесу створення суспільного телебачення;
- боротьба із корупцією;
- забезпечення виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини;
- реформування виборчого законодавства;
- імплементація законодавства відповідності до стандартів Ради Європи на основі принципів верховенства права та прав людини.
- увесь спектр захисту прав людини.

У зв'язку із окупацією Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та м. Севастополь та протиправними діями підтримуваних РФ незаконних збройних формувань в окремих районах Донецької та Луганської областей

одним із основних напрямів співпраці України з Радою Європи стали заходи із підтримки територіальної цілісності та суверенітету України, забезпечення дотримання прав людини на тимчасово окупованих територіях, залучення правозахисних моніторингових механізмів РЄ до міжнародного контролю за ситуацією на цих територіях [12,25]. Особливої актуальності у цьому контексті набуває співробітництво з Парламентською асамблеєю РЄ, Конгресом місцевих і регіональних влад РЄ, Комісаром РЄ з прав людини, Венеціанською комісією, Консультативним комітетом Рамкової конвенції РЄ про захист національних меншин, Європейським комітетом проти тортур, Керівним комітетом РЄ з питань культури, спадщини та ландшафту, іншими органами РЄ.

Також важливими аспектами співпраці України та Ради Європи є питання звільнення українських політичних в'язнів, які були нелегально затримані представниками Росії і незаконно утримуються в російських слідчих та пенітенціарних закладах.

Актуальним є також питання забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, які постраждали внаслідок окупації Криму та збройних дій на Донбасі. Представники РЄ брали активну участь у процесі розробки Національної стратегії у сфері прав людини, ініційованої Президентом України П.Порошенком.

Активною залишається співпраця України та Ради Європи у процесі проведення нагальних внутрішніх реформ [11,35]. Тематами, які найчастіше порушуються у цьому контексті в рамках керівних органів РЄ, є конституційна реформа в Україні, питання реформування виборчого законодавства, реформа місцевого самоврядування, а також питання боротьби з корупцією та зміцнення незалежності суддів. Представники РЄ увійшли до складу створеної Президентом України Конституційної комісії.

Для забезпечення практичної підтримки України у процесі реформ Радою Європи застосовуються усі наявні неї інструменти, у першу чергу експертний потенціал Венеціанської комісії, конвенційні механізми, результати моніторингової діяльності ПА РЄ та Конгресу. Одним із важливих інструментів

РЄ у цій діяльності є План дій РЄ для України на 2015-2017 роки, яким передбачено потужну експертну допомогу, а також механізми контролю за реальним втіленням реформ в нашій державі (зокрема, Керівний комітет з питань імплементації проектів у рамках Плану дій).

Таблиця 3

Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з України в економіці країн ЄС

	Обсяги прямих інвестицій на 31.12.2015 (млн.дол. США)	У % до підсумку
Всьогою країн ЄС-28	6006,0	100,0
Кіпр	5817,6	96,9
Латвія	69,8	1,2
Польща	50,1	0,8
Інші країни ЄС	68,5	1,1
<i>Довідково:</i>		
Всього з України	6210,0	x
Всьогою країн ЄС-15	23,2	x

Примітка. Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Таблиця 4

Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн ЄС в економіці України

	Обсяги прямих інвестицій на 31.12.2015 (млн.дол. США)	у % до підсумку
Всього з країн ЄС-28	33042,3	100,0
Кіпр	11744,9	35,5
Нідерланди	5610,7	17,0
Німеччина	5414,3	16,4
Австрія	2402,4	7,3
Велика Британія	1852,5	5,6
Франція	1528,1	4,6
Італія	972,4	2,9
Польща	785,9	2,4
Угорщина	625,4	1,9
Люксембург	371,6	1,1
Інші країни ЄС	1734,1	5,3
<i>Довідково:</i>		
Всього в Україні	43371,4	x
Всього з країн ЄС-15	19150,4	

Враховуючи процес асоціації України з Європейським Союзом, а також той факт, що ЄС виступає одним із найбільших донорів Плану дій РЄ, у Страсбурзі започатковано спеціальний консультативний механізм взаємодії делегацій України та ЄС при РЄ (28+1). У його рамках на постійній основі обговорюються актуальні питання здійснення реформ в Україні за участю Ради Європи [22].

3. Перспективи макроекономічного зростання національної економіки в контексті їх участі в інтеграційних об'єднаннях

На даний час велику роль у розвитку інтеграції в Україні відіграє її співпраця з такими міжнародними організаціями як Європейський Союз, Митний союз, країни СНД, СОТ, ООН, а також такими фінансовими інституціями як МВФ та Світовий Банк.

Щодо ЄС, то в останні роки відбулися позитивні зміни в співпраці даного об'єднання з Україною. ЄС виступає найбільшим надавачем двосторонньої підтримки Україні. Сфера співробітництва між ЄС та Україною дуже різноманітна: наука і технологія, вища освіта, промисловість, сільське господарство, енергетика, транспорт, телекомунікації тощо.

Європейський Союз надає гранти, економічну, технічну та фінансову допомогу у формі позик для підтримки платіжного балансу, а також виступає найбільшим інвестором в Україні.

Заходи, що здійснюються у сфері інституційної реформи і розвитку, зосереджуються на адаптації інституційної структури, яка сприяє розвитку суспільства на базі демократичних принципів та ринкової економіки [2]. Суть таких заходів полягає в наступному:

- сприяння адаптації українського законодавства до вимог світового ринку;
- забезпечення підтримки процесу реформ шляхом підготовки державних службовців на центральному і місцевому рівнях;
- сприяння розробці всебічної політики зайнятості і вирішенню питань безпеки праці, а також перепідготовки та перекваліфікації працівників;
- забезпечення підтримки в посиленні соціального захисту населення;
- сприяння розвитку системи кваліфікаційного навчання менеджменту для підтримки підприємництва в Україні.

Позитивним у співпраці України з ЄС є укладення угоди про Партнерство і Співробітництво, яка передбачає допомогу Співтовариства у справі поступового зближення валютної політики України з політикою Європейської валютної системи [19,36]. Інтеграція у світові валютні системи має стати для України

стратегічно важливим напрямом, оскільки для економічних та соціальних зрушень потрібні доступ до Міжнародного капіталу та валютна стабільність. Нині ЄС є другим найбільшим торговим партнером України після Росії, в торгівлі з якою, як відомо, переважає імпорт енергоносіїв. Україною підписана Угода про торгівлю з країнами ЄС, але для повної її реалізації потрібно укласти цілу низку домовленостей, зокрема у сфері стандартизації і сертифікації товарів. Україна ще не досягла такого рівня конвергенції з економікою країн Західної Європи і не може відповідати висунутим критеріям (обмеження щодо темпів інфляції, банківських процентних ставок, процентів за державними цінними паперами, обмінних курсів валют, основних параметрів податкової політики), необхідним для майбутньої валютної інтеграції на найближчий період.

Стратегічною метою України є її приєднання до Європейського Союзу. Це сприятиме повній інтеграції України у Світову економіку, основою якої є урядом підписана угода про співробітництво з ЄС. Однак, на сьогоднішній день існує низка недоліків співпраці України та Європейського Союзу [5].

Світові аналітики виділяють можливі негативні наслідки, які можуть зробити Україну ще слабкішою на світовій арені, ніж вона є зараз.

Перш за все, це є наслідки дотаційної політики Євросоюзу, адже, видача великих сум для держави, може призвести до втрати місцевої економіки свого державного суверенітету, оскільки управління фінансами та економікою буде здійснювати Євро Союз.

По-друге, висока конкуренція на європейському ринку продовольчих та промислових товарів залишають українську продукцію без шансів, зокрема для України дістануться дорогі європейські продукти, які не зможуть конкурувати з вітчизняними продуктами.

Найвагомішою втратою України стануть стосунки з Росією. Російський ринок є основним споживачем української продукції, закриття митних меж неминуче призведе до посилення російської політики відносно експорту нафти, а також попиту на українську продукцію [12,40].

Неабияку роль у зовнішньоекономічних зв'язках відіграють економічні відносини з країнами Співдружності Незалежних Держав (СНД). Міжнародні

зв'язки України з країнами СНД здійснюються як у зовнішній торгівлі, так і в економічному, науково-технічному і культурному співробітництві, в міжнародному туризмі, військово-стратегічному співробітництві та інших формах. Політична й географічна близькість до пострадянських держав, підкріплена угодами СНД майже з усіх глобальних питань багатостороннього співробітництва, зумовлює орієнтацію української зовнішньої торгівлі на ринки саме цих країн. Втім, роки існування СНД засвідчили, що Співдружність у передбачуваному вигляді достатньо так і не відбулася, оскільки її координуючі органи практично не мали впливу на розвиток економік країн-учасниць. Елементи інтеграції виникали переважно за рахунок двосторонніх угод [8].

На сьогоднішній день в Україні нестабільна економічна та політична ситуація. Головною причиною є те, що країна розділилась на дві частини, перша частина бажає вступити до ЄС, друга до Митного Союзу.

Основним мотивуючим фактором приєднання до Митного союзу для України наряду з іншими можливими привілеями є зниження ціни на російський газ, наявність великого ринку збуту товарів, скасування митних зборів на імпортовані товари, розвиток зовнішньоторговельних відносин, вирішення проблеми транзиту товарів та послуг через Україну.

Не зважаючи на очевидні переваги від спрощення торговельних відносин між Україною та Митним союзом, процес інтеграції у східному напрямку значно гальмується політичними суперечностями та численними економічними проблемами притаманними національній економіці: низька конкурентоспроможність та якість продукції, застарілі технології, високий рівень безробіття, нерациональна структура експорту та імпорту, висока енергоємність виробництва у країнах Митного Союзу, а також використання України як сировинної бази.

Щодо Світової організації торгівлі, то приєднання до неї України було результатом концентрації величезних політичних зусиль і глибокого усвідомлення можливостей, які випливають з інтеграції в світову торговельну систему.

Без членства в СОТ Україна не змогла б розпочати переговори щодо ЗВТ з Європейським Союзом та іншими міжнародними організаціями. Членство в СОТ, як передумова інтеграції до ЄС, виходить з того, що сьогодні лівова частка співробітництва між країнами відбувається на торговельно-економічному рівні [10]. Крім того, для європейської сторони статус України як члена СОТ є базовим критерієм відповідності її економіки міжнародним стандартам бізнесу, торгівлі та інвестицій, що є, так би мовити, фільтром, через який необхідно пройти, щоб довести свою готовність підтримувати ділові відносини з європейськими партнерами за зрозумілими їм правилами.

Вступ до СОТ є вкрай суттєвим фактором формування привабливого середовища в Україні на міжнародній арені, що насамперед впливає на становлення ділового середовища як для національних, так й іноземних компаній, а також на її економічний розвиток.

З моменту вступу України до СОТ вона отримала такі переваги:

- одержання режиму найбільшого сприяння в торговельному просторі всіх країн-членів СОТ, тобто одночасне покращення умов торгівлі із більш ніж 150 країнами світу, на частку яких припадає понад 95% світової торгівлі;
- зменшення тарифних і нетарифних обмежень доступу українських товарів на товарні ринки країн-членів СОТ;
- отримання можливості захисту інтересів українських виробників згідно з процедурою розгляду торговельних спорів Світової організації торгівлі;
- набуття офіційного статусу переговорного процесу зі створення зони вільної торгівлі з ЄС;
- скасування квот на експорт української продукції металургії до ЄС;
- доступ до дешевших комплектувальних, устаткування і сировини;
- забезпечення недискримінаційного транзиту товарів та послуг [3].

Основними недоліками вступу України до СОТ є те, що ця співпраця розпочалася в період фінансової кризи, що поки що не дає позитивних результатів розвитку. Як член СОТ, Україна взяла на себе низку зобов'язань щодо подальшого реформування торговельного режиму. Найбільш суттєвою проблемою української системи торгівлі є невідповідність національних

стандартів і технічних норм і правил вимогам світового ринку – на сьогоднішній день до вимог СОТ адаптована лише четверта частина. Тож впровадження заходів для підвищення рівня їх відповідності дозволить підвищити конкурентоспроможність українських товарів та послуг і сприятиме відкритості доступу на інші ринки [1].

Отже, порівняно високий економічний, науково-технічний, мінерально-сировинний і трудовий потенціал, надзвичайно вигідне економіко-географічне та геополітичне положення в центрі Європи створюють об'єктивні умови для забезпечення взаємовигідного міжнародного поділу праці, спеціалізації, кооперування та інтеграції у світовий економічний простір.

Співпраця з Міжнародним валютним фондом є важливою з огляду на необхідність збереження належного іміджу країни, що сприятиме підвищенню її кредитного рейтингу на світових фінансових ринках, зменшенню відсоткових ставок по кредитах, дозволить зберігати привабливість для іноземних інвесторів.

Кредити МВФ заохочують зростання споживання, сприяють удосконаленню банківської та грошово-кредитної системи держави, надходженню іноземних інвестицій, стимулюють розвиток торгівлі. Відносини України з МВФ мають сприяти вирішенню проблем, які можуть виникнути перед Україною у короткостроковому періоді, а також проведенню реформ, що є необхідними для забезпечення стійкого відновлення економіки країни в середньостроковій перспективі.

МВФ надає Україні довгострокові, порівняно дешеві кредити, які сприяють вирішенню проблем платіжного балансу, з вимогою виконання деяких умов. Але Україна не виконує всі вимоги МВФ, що обумовлює затримання подальшого кредитування [2].

Світовий банк відіграє важливу роль у наданні фінансової та технічної допомоги для України при цілісному та системному переході до ринкової економіки, починаючи з часів вступу нашої держави до цієї інституції у 1992р.

Світовий банк допоміг модернізувати бюджетну систему України шляхом створення Державного казначейства, усунення бартерних платежів і поліпшення загальної фінансової та платіжної дисципліни.

Співробітництво зі Світовим банком здійснюється на основі прийнятої у лютому 2012 році нової Стратегії партнерства з Україною на 2012-2016 рр., яка спрямована на допомогу Уряду у реалізації програми економічних реформ та інтеграції з ЄС.

Основну увагу в даній Стратегії зосереджено на стратегічних пріоритетах розвитку країни, включаючи стале економічне зростання, підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки, ефективне реформування державних фінансів та поліпшення якості державних послуг.

З метою підвищення ефективності використання кредитних коштів у 2008 році Світовим банком змінено умови отримання позик. На сьогодні максимальний термін залучення позик – 30 років (при дотриманні середнього терміну погашення позик 18 років), єдиним фінансовим збором є разова комісія у розмірі 0,25 % від суми позики (27 вересня 2007 року Радою Виконавчих директорів скасовано сплату комісії за резервування, яка складала 0,25% від невибраної суми позики).

Продовжується реалізація 9 інвестиційних проектів на реалізацію яких виділено 12 позик на загальну суму 1 681,6 млн. дол. США, з яких вибрано 783,9 млн. дол. США (або 29,3%) [7].

Перспектива формування в Україні відкритої економіки, під якою слід розуміти не лише розвиток зовнішньої торгівлі, а й поступове налагодження ще двох важливих каналів взаємозв'язку зі світовим господарством (через рух капіталів і взаємний обмін національними валютами) є об'єктивно зумовленою і практично безальтернативною.

Пріоритетними принципами формування відкритої економіки в Україні повинні стати:

1. Розвиток власних галузей, які мають порівняльні та конкурентні переваги у світовій економіці як регіонального, так і глобального масштабу, зокрема такі, як ракето-, судно-, літакобудування, порошкова металургія,

виробництво надтвердих матеріалів, електрозварювальна галузь, хімічна промисловість, галузі, пов'язані з транзитом через територію України вантажів, газу, нафти, електроенергії та інших товарів і послуг;

2. Створення потужноінтегрованого національного ринку як фундаментальної економічної основи для завоювання відповідних ніш на висококонкурентних світових ринках товарів і послуг;

3. Введення твердої конвертованої національної валюти;

4. Врахування відмінностей у фактороінтенсивності національних галузей і виробництв, відповідних внутрішніх витратах, цінах та їх світових аналогах з метою уникнення несприятливої для України асиметрії в цінах, що призводить до погіршення умов торгівлі та породжує суттєві збитки.

ВИСНОВКИ

Отже, Україна в інтеграційних процесах як основну мету визначає співробітництво з різними міжнародними організаціями та фінансовими інституціями. Ця співпраця направлена на розвиток економічних, соціальних та геополітичних процесів в Україні. Інтеграція України в світову спільноту має як позитивні так і негативні наслідки. Основним пріоритетним напрямом у розвитку інтеграційних процесів України є вихід її на світовий ринок як держави з позитивним економічним та політичним іміджем.

На мою думку, перспектива членства в ЄС для України є додатковим вагомим стимулом та мотиваційним фактором внутрішніх реформ, цивілізованого врегулювання всіх внутрішніх та зовнішніх незгодженостей. Від інтеграції України до ЄС виграють не тільки ці дві сторони, але й уся центрально - континентальна Європа, адже після розширення Європейського Союзу за рахунок країн Центрально-Східної Європи та держав Балтії, Європейський союз максимально наблизився до України, що надає особливого статусу їхнім відносинам і створює реальні можливості для співпраці.

Також можна сказати, що Україна як суверенна держава поки що не має такого значного впливу на інтеграційні процеси в Європі як цього хотілося б, але основи для руху в правильному напрямі вже було закладено. Перебуваючи в центрі Європи, поряд з державами що активно перебудовують свої економіки, Україна помітно відстала та не встигає за процесами, що відбуваються в сусідніх країнах.

Різноманітність соціально-економічних, географічних, геополітичних, історичних і соціокультурних умов породжує розмаїтість форм міжнародної інтеграції, кожна з яких по своїй суті є унікальною, що реалізує абсолютно конкретні економічні, соціальні, геополітичні та культурно-історичні цілі.

Інтеграційні об'єднання світу існують у межах п'яти континентальних ринків, найбільш розвиненим з яких є Європейський континентальний ринок, оскільки інтеграція у рамках усіх його блоків набула найзмістовнішого та найглибшого рівня. Крім того, за розміром внеску у світовий ВВП,

транснаціональну фінансово-інвестиційну діяльність, експортно-імпорتنі операції та міграційні потоки трудових ресурсів найзрілішими світовими інтеграційними блоками є такі представники різних їх форм, Проявляється ефект «підтягування» економічного розвитку менш розвинених країн-учасниць угруповання за рахунок залучення зовнішніх джерел фінансування із розвиненіших країн-учасниць. При цьому, такий ефект проявляється у довгостроковішому періоді менш інтегрованих формах об'єднань і в ближчій перспективі — за тісніших ступенів міжнародної координації та співпраці. Так, у країнах зони вільної торгівлі НАФТА ефект найбільшого зближення макроекономічних показників, зокрема рівня безробіття, проявився майже через 15 років після формування об'єднання, у країнах спільного ринку МЕРКОСУР — через 11 років, а у Європейському Союзі — через 4 роки після розширення. Для України, яка на сьогодні знаходиться на підготовчому етапі перед суттєвим поглибленням її інтеграційних зв'язків, можна передбачити, що у довгостроковій перспективі євроінтеграція генеруватиме динамічні позитивні ефекти, що проявлятимуться в удосконаленні мегарегіональної системи поділу праці та поступовому зростанні добробуту населення країн — членів ЄС. Водночас, занурення у глобальну економіку вимагає від уряду України врахування усіх потенційних зовнішніх викликів і загроз, які виникатимуть у зв'язку із посиленням міжнародних економічних взаємозв'язків. Необхідним є проведення адаптації національних інструментів державного управління до практики країн-партнерів у межах інтеграційного угруповання та напрацювання довгострокової стратегії протидії можливим негативним ефектам інтеграції

Зараз Україна перебуває на важливому етапі пошуку свого місця в новій системі міжнародної спільноти, побудові нових відносин з європейськими структурами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горячов О. В. Результати вступу України до СОТ, № 11, 2010 рік, с.54-58;
2. Данилишин Б. В. Навіщо Україні СОТ, або що змінилося за 5 років, №52790 2012 рік, с.128-133;
3. Качан Є. П. Регіональна економіка / Є.П Качан. – К. : Видавництво, 2011.;
4. Манів З. О. Регіональна економіка/ З. О. Манів. – К.: Видавництво, 2011.;
5. Солонінко К. С. Інтеграційна політика України: інституційні аспекти, №52. – 2012. - с.55-58;
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>;
7. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua>
8. Офіційний сайт України в Світовій Організації Торгівлі-[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wto.in.ua>;
9. Порядок денний асоціації Україна – ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію, 2009
10. Чугаєв О.А. Валютна інтеграція в Європейському союзі// Київ., 2010
11. Сервер офіційних публікацій ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eur-op.eu.int/>
12. Митний союз з Росією унеможливить створення зони вільної торгівлі з Європою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
13. Концепції формування організаційно-економічного механізму євроінтеграційної політики України / Коваленко Є.О. – З. : Гуманітарний вісник ЗДІА 39, 2009. – С. 191-192
14. Харламова В.М. Міжнародна економічна інтеграція. Навчальний посібник. М., Анкіл, 2002

15. Липов В. Міжнародна економіка: структурно- цивілізаційні основи розвитку / В. Липов. – Х. : Вид-во ХНЕУ, 2007. – 208 с.
16. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А. С. Філіпченко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко. – К., 2004
17. Актуальні проблеми економічної безпеки України в умовах її інтеграції до світового співтовариства. – Дніпропетровськ : АМСУ, 2005. – 148 с.
18. Чужиков В. Модернізація регіональної політики в ЄС / В. Чужиков // Економіка України. – 2008. – № 3. – С. 50–57; № 4. – С. 56–63
19. Передерій О. С. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / О. С. Передерій. – К. : Знання, 2008. – 264 с.
20. Солонінко К. С. Міжнародна економіка : навч. посіб. / К. С. Солонінко. – К. : Кондор, 2008. – 380 с.
21. Предборський В. А. Економічна теорія : Підручник для студентів вищих навчальних закладів/ В. А. Предборський, Б. Б. Гарін, В. Д. Кухаренко; Під ред. В. А. Предборського. -К.: Кондор, 2003. -491 с.
22. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua/